

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2023 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług
oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 957)**

I. Cel i przedmiot ustawy

1. Celem uchwalonej przez Sejm w dniu 14 kwietnia 2023 r. ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (określanej dalej jako „opiniowana ustawa”) jest – według deklaracji projektodawcy wyrażonej w uzasadnieniu jej projektu – przede wszystkim:

- 1) „dalsze uproszczenie rozliczania przez podatników podatku od towarów i usług” (str. 1);
- 2) wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 kwietnia 2021 r. (C-935/19);
- 3) „wypełnienie zaleceń Komisji Europejskiej w zakresie poprawy zarządzania finansami publicznymi” (str. 6).

2. W zakresie deklarowanego przez projektodawcę *ratio legis* opiniowana ustawa – oprócz nowelizacji ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2022 r. poz. 931, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.) – zmienia przede wszystkim:

- 1) ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2022 r. poz. 479, z późn. zm.);

- 2) ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, z późn. zm.);
- 3) ustawę z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2073);
- 4) ustawę z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 143, z późn. zm.).

3. Do najważniejszych postanowień opiniowanej ustawy w zakresie deklarowanego przez projektodawcę *ratio legis* należy zaliczyć:

- 1) podwyższenie z wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1 200 000 euro do 2 000 000 euro limitu wartości sprzedaży (wraz z kwotą podatku) w poprzednim roku podatkowym, poniżej którego podatnik podatku od towarów i usług posiada status małego podatnika;
- 2) częściowe ujednoczenie zasad i trybu wydawania, zmiany i uchylania wiążącej informacji stawkowej, wiążącej informacji akcyzowej, wiążącej informacji taryfowej oraz wiążącej informacji o pochodzeniu towaru;
- 3) określenie zasad stosowania przez podatnika podatku od towarów i usług kursu przeliczeniowego dla faktury korygującej, jeżeli pierwotna faktura została wystawiona w walucie obcej;
- 4) modyfikację zasad wykazywania przez podatnika podatku od towarów i usług wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów ze stawką 0%;
- 5) uszczegółowienie definicji bagażu osobistego podróżnego przybywającego z terytorium państwa trzeciego na terytorium kraju stosowanej na potrzeby zwolnienia od podatku od towarów i usług importu towarów przywożonych w tym bagażu;
- 6) zniesienie wymogu posiadania przez podatnika podatku od towarów i usług faktury dokumentującej wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów jako warunku skorzystania z prawa do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego z tego tytułu;
- 7) liberalizację przesłanek szybszego zwrotu podatku od towarów i usług podatnikom dokonującym transakcji bezgotówkowych;
- 8) modyfikację zasad ustalania dodatkowego zobowiązania podatkowego w stosunku do podatnika podatku od towarów i usług poprzez nakaz uwzględnienia:

- a) okoliczności powstania nieprawidłowości,
 - b) rodzaju i stopnia naruszenia ciążącego na podatniku obowiązku, które skutkowało powstaniem nieprawidłowości,
 - c) rodzaju, stopnia i częstotliwości stwierdzanych dotychczas nieprawidłowości dotyczących nieprzedawnionych zobowiązań w podatku,
 - d) kwoty stwierdzonych nieprawidłowości,
 - e) działań podjętych przez podatnika po stwierdzeniu nieprawidłowości w celu usunięcia skutków nieprawidłowości;
- 9) ustanowienie kompetencji Ministra Finansów do prowadzenia przeglądu wydatków (kosztów) jednostek sektora finansów publicznych w celu oddziaływania w perspektywie wykraczającej poza rok budżetowy na poziom, strukturę oraz jakość wydatków publicznych.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Opiniowana ustawa została uchwalona w oparciu o projekt wniesiony do Sejmu 8 lutego 2023 r. przez Radę Ministrów (druk sejmowy nr 3025).

8 marca 2023 r. Sejm, po odbyciu pierwszego czytania, skierował projekt opiniowanej ustawy do Komisji Finansów Publicznych w celu rozpatrzenia.

23 marca 2023 r. Komisja Finansów Publicznych rozpatrzyła projekt opiniowanej ustawy oraz przedstawiła sprawozdanie w tej sprawie (druk sejmowy nr 3094).

Podczas drugiego czytania projektu opiniowanej ustawy, które odbyło się 12 kwietnia 2023 r., zgłoszono do niego 11 poprawek (druk sejmowy nr 3094–A), z których 7 zostało przyjętych w trzecim czytaniu.

W toku sejmowego postępowania legislacyjnego nie dokonano w projekcie opiniowanej ustawy zmian, które znacząco zmieniałyby jego pierwotne meritum.

III. Uwagi szczegółowe

A. Zastrzeżenia co do zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

1. Przepisy art. 4, art. 5, art. 8, art. 10 pkt 11 i 13–15, art. 13–15 oraz art. 29 opiniowanej ustawy są niezgodne z art. 118 ust. 1 oraz art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji przez to, że naruszają zasady wykonywania inicjatywy ustawodawczej oraz rozpatrywania projektu ustawy w trzech czytaniach.

1.1. Zgodnie z art. 119 ust. 1 Konstytucji Sejm rozpatruje projekt ustawy w trzech czytaniach. Powołany przepis statuuje zatem nakaz, „by podstawowe treści, które znajdują się ostatecznie w ustawie przebyły pełną drogę procedury sejmowej, tak by nie zabrakło czasu i możliwości na przemyślenie przyjmowanych rozwiązań i zajęcie wobec nich stanowiska. Nakazowi temu sprzeciwia się takie stosowanie procedury poprawek, które pozwala na wprowadzenie do projektu nowych, istotnych treści na ostatnich etapach procedury sejmowej. Dotyczyć to może zwłaszcza poprawek zgłoszonych dopiero w drugim czytaniu i niebędących przedtem przedmiotem rozważań w komisjach”¹. Niezależnie od tego, należy zauważyć, że „wykładnia przepisów regulujących poprawki „sejmowe” i „senackie” musi być dokonywana w taki sposób, aby nie prowadziło to do zatarcia odrębności między inicjatywą ustawodawczą i poprawkami, a w konsekwencji do obchodzenia wymagań, które Konstytucja przewiduje dla inicjatywy ustawodawczej”, przy czym „wyjście poza zakresłony przez samego projektodawcę zakres przedmiotowy projektu może mieć miejsce tylko wówczas, gdy treść poprawki pozostaje w ścisłym związku z przedmiotem projektowanej ustawy, a zwłaszcza wtedy, gdy jej wprowadzenie jest niezbędne do pełnego zrealizowania koncepcji projektodawcy. Odmienne stanowisko oznaczałoby obejście konstytucyjnych wymagań dotyczących inicjatywy ustawodawczej i trzech czytań projektu”².

1.2. W kontekście powyższych rozważań należy zauważyć, iż po odbyciu pierwszego czytania projektu opiniowanej ustawy, w wyniku przyjęcia przez Komisję Finansów Publicznych niektórych poprawek zgłoszonych na jej posiedzeniu, a także w wyniku poprawek zgłoszonych w drugim czytaniu, tekst projektu opiniowanej ustawy został uzupełniony o unormowania, których przedmiot **rażąco wykracza** poza materię projektu wniesionego do Sejmu przez Radę Ministrów, a mianowicie:

¹ Wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 23 lutego 1999 r. (K 25/98) oraz z dnia 9 marca 2016 r. (K 47/15).

² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 kwietnia 2009 r. (P 11/08).

- 1) nowelizację ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647, z późn. zm.), w szczególności w zakresie dotyczącym:
 - a) uzupełnienia przykładowego katalogu dochodów (przychodów), które uważa się za osiągnięte na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez podatników, których dotyczy ograniczony obowiązek podatkowy,
 - b) przesądzenia, że od dochodu z wykupu przez emitenta obligacji, od których są należne świadczenia okresowe, pobiera się 19% zryczałtowany podatek dochodowy,
 - c) przesądzenia, że od dochodów uzyskanych z umorzenia, odkupienia, wykupienia albo unicestwienia w inny sposób tytułów uczestnictwa w funduszach kapitałowych podatek dochodowy wynosi 19% uzyskanego dochodu;
- 2) nowelizację ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2587, z późn. zm.), w szczególności w zakresie dotyczącym modyfikacji przypadków, w których płatnicy nie są obowiązani do poboru podatku od odsetek lub dyskonta;
- 3) nowelizację ustawy z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2540), w szczególności w zakresie dotyczącym opodatkowania małżonków, między którymi istnieje wspólność majątkowa, osiągających przychody z tytułu najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze;
- 4) zmianę przepisów art. 10, art. 40, art. 46pa oraz art. 82 ustawy o podatku akcyzowym, które wykraczają poza pierwotny zakres nowelizacji tej ustawy, tj. problematykę zasad i trybu wydawania, zmiany i uchylania wiążącej informacji akcyzowej;
- 5) nowelizację ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2105, z późn. zm.), będącą już ósmą nowelizacją ustawy podatkowej realizującej program *Polski Ład*;
- 6) nowelizację ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2180 i 2707), będącą już ósmą nowelizacją ustawy podatkowej realizującej program *Polski Ład*;

7) ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 556), która była przedmiotem 60. posiedzenia Senatu w dniu 8 marca 2023 r.

1.3. Mając na uwadze, że poprawki zgłaszane na etapie sejmowego postępowania ustawodawczego powinny „pozostawać w związku z projektem złożonym w Sejmie przez wnioskodawcę, przy czym więź ta winna mieć wymiar nie tylko formalny, ale i merytoryczny, polegający na tym, że konkretne poprawki odnoszące się do projektu powinny pozostawać w odpowiedniej relacji z jego treścią, zmierzając do modyfikacji pierwotnej treści projektu”³, należy uznać, że przepisy art. 4, art. 5, art. 8, art. 10 pkt 11 i 13–15, art. 13–15 oraz art. 29 opiniowanej ustawy są niezgodne z art. 118 ust. 1 oraz art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji przez to, że zostały wprowadzone do tekstu jej projektu bez dochowania trybu wymaganego dla sejmowego postępowania ustawodawczego. Należy również dobitnie podkreślić, że nie tylko na etapie drugiego czytania, ale również w toku prac komisyjnych niedopuszczalne jest wprowadzanie poprawek, które stanowią „nowość normatywną, wychodząc poza zakres projektu ustawy”⁴, niezależnie od tego, czy są one korzystne dla adresatów wprowadzanych regulacji.

1.4. Mając na uwadze powyższą argumentację, należy rekomendować akceptację następujących **propozycji poprawek**:

- 1) skreśla się art. 4, art. 5, art. 8, art. 13–15 oraz art. 29;
- 2) w art. 10:
 - a) skreśla się pkt 11,
 - b) w pkt 12 średnik zastępuje się kropką oraz skreśla się pkt 13–15;
- 3) w art. 35:
 - a) w pkt 1 skreśla się wyrazy „, , art. 10 pkt 11 i 13–15”,
 - b) w pkt 4 średnik zastępuje się kropką oraz skreśla się pkt 5.

³ *Ibidem.*

⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 marca 2009 r. (K 53/07).

2. Uzasadnione jest wyrażenie oceny, że przepisy:

- 1) **art. 31 opiniowanej ustawy,**
- 2) **art. 33 opiniowanej ustawy** w zakresie, w jakim dotyczy aktu wykonawczego wydanego na podstawie art. 70 ust. 3 ustawy – Prawo celne,
- 3) **art. 34 opiniowanej ustawy**

– są **niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji** przez to, że przewidują czasowe zachowanie w mocy obowiązującej, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2023 r., rozporządzeń ministra właściwego do spraw finansów publicznych wydanych odpowiednio na podstawie art. 42b ust. 9 ustawy o podatku od towarów i usług, art. 70 ust. 3 ustawy – Prawo celne oraz art. 7e ust. 6 ustawy o podatku akcyzowym – pomimo ich niezgodności z wymienionymi ustawami, w brzmieniu określonym przez opiniowaną ustawę.

2.1. W świetle art. 92 ust. 1 Konstytucji podstawowym warunkiem poprawności zachowania w mocy dotychczasowego rozporządzenia jest jego zgodność z regulacją ustawową. Dopuszczalność techniki prawodawczej zastosowanej w przepisach art. 31, art. 33 (w zakresie, w jakim dotyczy aktu wykonawczego wydanego na podstawie art. 70 ust. 3 ustawy – Prawo celne) oraz art. 34 opiniowanej ustawy jest zatem uzależniona przede wszystkim od wyników oceny zgodności rozporządzeń, do których odnoszą się te przepisy, odpowiednio z ustawą o podatku od towarów i usług, ustawą – Prawo celne oraz ustawą o podatku akcyzowym, w brzmieniu określonym przez opiniowaną ustawę.

2.1.1. Po pierwsze, analiza wydanego na podstawie art. 42b ust. 9 ustawy o podatku od towarów i usług rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie wiążącej informacji stawkowej (Dz. U. poz. 2109) prowadzi do konkluzji, że z dniem 1 lipca 2023 r. przedmiotowy wzór stanie się niezgodny:

- 1) z przepisami art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o podatku od towarów i usług (w brzmieniu określonym przez art. 1 pkt 6 lit. a opiniowanej ustawy), gdyż jego pkt 11 („Status wnioskodawcy”) nie będzie uwzględniał uprawnień do złożenia wniosku o wydanie wiążącej informacji stawkowej przez podmiot publiczny w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 30 i 203) oraz zamawiającego w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2023 r. poz. 140);
- 2) z art. 42b ust. 2 ustawy o podatku od towarów i usług (w brzmieniu określonym przez art. 1 pkt 6 lit. b opiniowanej ustawy), gdyż jego pkt 73–77 (wraz z objaśnieniami

zawartymi w przypisie nr 15) odnoszą się do opłaty należnej od wniosku o wydanie wiążącej informacji stawkowej, którą znosi art. 1 pkt 6 lit. b opiniowanej ustawy.

2.1.2. Po drugie, lektura wydanego na podstawie art. 70 ust. 3 ustawy – Prawo celne rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wyznaczenia Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Warszawie do prowadzenia niektórych spraw celnych (Dz. U. poz. 1580) prowadzi do wniosku, że z dniem 1 lipca 2023 r. stanie się ono niezgodne z art. 69 ust. 1 pkt 2a lit. a oraz art. 70 ust. 2 i 2a ustawy – Prawo celne (w brzmieniu określonym przez art. 9 pkt 2 i 3 opiniowanej ustawy). Z dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy organem właściwym w sprawach dotyczących wiążącej informacji taryfowej oraz wiążącej informacji o pochodzeniu stanie się Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej, podczas gdy § 1 pkt 2 wymienionego rozporządzenia stanowi, że organem tym jest Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Warszawie (z dniem 1 lipca 2023 r. nastąpi utrata mocy obowiązującej art. 70 ust. 2 pkt 2 ustawy – Prawo celne jako podstawy prawnej wyznaczenia tego organu do prowadzenia w pierwszej instancji postępowań w tych sprawach).

2.1.3. Po trzecie, analiza wydanego na podstawie art. 7e ust. 6 ustawy o podatku akcyzowym rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie wiążącej informacji akcyzowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 985) prowadzi do konkluzji, że z dniem 1 lipca 2023 r. przedmiotowy wzór stanie się niezgodny z art. 7e ust. 2a ustawy o podatku akcyzowym (w brzmieniu określonym przez art. 10 pkt 2 lit. b opiniowanej ustawy). Przepis ten wymaga bowiem, aby wnioskodawca we wniosku o wydanie wiążącej informacji akcyzowej złożył pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń o treści wskazanej w tym przepisie, którego nie przewiduje wymienione rozporządzenie.

2.2. W świetle podniesionej argumentacji, zasadna jest akceptacja następujących **propozycji poprawek**:

- 1) skreśla się art. 31 oraz art. 34;
- 2) w art. 33 skreśla się użyte dwukrotnie wyrazy „3 i”.

**B. Zastrzeżenia natury legislacyjnej
w tym co do zgodności z „Zasadami techniki prawodawczej”**

Względy natury legislacyjnej przemawiają za potrzebą akceptacji poniższych **propozycji poprawek**:

- 1) w art. 1 w pkt 6 w lit. a:
 - a) w pkt 4 wyrazy „w rozumieniu ustawy” zastępuje się wyrazami „w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy”,
 - b) w pkt 5 wyrazy „w rozumieniu ustawy” zastępuje się wyrazami „w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy”;
- 2) w art. 1 w pkt 6 w lit. f, w ust. 9 skreśla się wyrazy „zakres danych określonych w ust. 2.”;
- 3) w art. 2 w pkt 2, w § 3b wyrazy „art. 2 § 1 pkt 8 lit. g” zastępuje się wyrazami „art. 2 § 1 pkt 8 lit. g i h”;
- 4) w art. 10 w pkt 2 w lit. c, w ust. 6 skreśla się wyrazy „zakres danych określonych w ust. 2 oraz”;
- 5) w art. 11 w pkt 2:
 - a) w art. 175b w ust. 2 we wprowadzeniu do wyliczenia,
 - b) w art. 175c we wprowadzeniu do wyliczenia,
 - c) w art. 175e w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia
– wyrazy „w porozumieniu” zastępuje się wyrazami „w uzgodnieniu”.

Rekomendowane korekty zmierzają do:

- 1) zapewnienia zgodności odesłań zastosowanych w przepisach art. 42b ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy o podatku od towarów i usług (w brzmieniu określonym przez art. 1 pkt 6 lit. a opiniowanej ustawy) z § 156 ust. 2 „Zasad techniki prawodawczej”, wedle którego w przepisie odsyłającym jednoznacznie wskazuje się przepis, do którego się odsyła (**nr 1**) – tak jak uczyniono to w dodawanym przez art. 1 pkt 15 opiniowanej ustawy art. 80 ust. 2 ustawy o podatku od towarów i usług;
- 2) zapewnienia zgodności art. 42b ust. 9 ustawy o podatku od towarów i usług (w brzmieniu określonym przez art. 1 pkt 6 lit. f opiniowanej ustawy) oraz art. 7e ust. 6 ustawy o podatku akcyzowym (w brzmieniu określonym przez art. 10 pkt 2 lit. c opiniowanej

ustawy) z § 11 „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którym w ustawie nie zamieszcza się wypowiedzi, które nie służą wyrażaniu norm prawnych (**nr 2 i 4**) – w zawartych w tych przepisach upoważnieniach do określenia, w drodze rozporządzeń, odpowiednio wzoru wniosku o wydanie wiążącej informacji stawkowej oraz wzoru wniosku o wydanie wiążącej informacji akcyzowej nakazano uwzględnić „zakres danych określonych w ust. 2”, nie bacząc na to, że w wytycznych nie należy odsyłać „do aktów, norm czy postanowień, które prawodawca musiałby brać pod uwagę, niezależnie od tego, czy tego rodzaju odesłanie sformułowano”⁵;

- 3) zapobieżenia sytuacji, w której z dniem 1 lipca 2023 r. art. 15 § 3b ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (w brzmieniu określonym przez art. 2 pkt 2 opiniowanej ustawy) nie będzie uwzględniał wprowadzonych w tym przepisie zmian przez art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, przedstawionej do podpisu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 17 kwietnia 2023 r. (**nr 3**);
- 4) zapewnienia zgodności dodawanych przez art. 11 pkt 2 opiniowanej ustawy przepisów art. 175b ust. 2, art. 175c, art. 175e ust. 1 oraz art. 175f ustawy o finansach publicznych z § 10 „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którym do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami (**nr 5**) – skoro na podstawie dodawanego art. 175f ustawy o finansach publicznych Rada Ministrów ma określić, w drodze rozporządzenia, m.in. tryb **uzgadniania** programu przeglądu wydatków (kosztów) jednostek sektora finansów publicznych przeprowadzanego przez Ministra Finansów oraz raportu z tego przeglądu (pkt 1 lit. b), to przepisy dotyczące tego współuczestniczenia nie powinny posługiwać się pojęciem **porozumienia** („[Z]akładając domniemanie racjonalności działania ustawodawcy należy przyjąć, że pojęcie „podlegają uzgodnieniu” (...) nie może oznaczać tego samego co „określić w porozumieniu””⁶).

Piotr Magda

Główny legislator

⁵ S. Wronkowska [w:] S. Wronkowska, M. Zieliński: *Komentarz do Zasad techniki prawodawczej z dnia 20 czerwca 2002 r.*, Warszawa 2021, str. 143.

⁶ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 marca 1998 r. (U 23/97).